Perkasa 12 buvo į P nuo žvyrduobės ir nuo 2000 m. tyrinėtos perkasos 4. Jos dydis – 3x4 m, orientuota Š–P kryptimi. Beveik centrinėje perkasos dalyje surastas vaiko kapas. Kapo duobėje buvo tamsiai rudo žvyro sluoksnis. Kapo duobės dydis – 95x60 cm. Ji orientuota ŠR–PV kryptimi. Šios dėmės centre surastos apnykusios vaikiškos kaukolės dalys, o 15 cm į Š nuo jos – titnaginis peiliukas, kaulinė yla bei ožkos dubens kaulas su pjovimo žymėmis, datuotas C^{14} metodu 2690±70 BP. Kapo duobėje taip pat surastos nedidelės, atrodo, natūralios ochros dėmelės. Kapo duobė atsidengė 50 cm, o išsiskuto 70 cm gylyje.

2002 m. archeologinių tyrimų metu Benaičiuose surasta nauja nežinoma kaimavietė su žiesta keramika, datuotina XVIII–XIX a. Kaimavietės teritorijoje surastas apardytas žalvario amžiaus gyvenvietės kultūrinis sluoksnis su lipdyta lygiu paviršiumi keramika. Taip pat surasti 2 kapai. Vienas griautinis, gerokai apnykęs vaiko kapas. Kitas kapas – degintinis. Degintiniai kaulai buvo paskleisti be įkapių. Griautinis kapas datuojamas II–I tūkst. pr. Kr. sandūra, degintinis skiriamas vėlyvajam žalvario amžiui.

BENAIČIAI CEMETERY
AND AN ANCIENT SETTLEMENT

In 2002 the Department of Archaeology of VU continued exploring the Benaičiai Cemetery and an ancient settlement. The total area of 150 m^2 was explored where plastic and hand-thrown pottery, a flint knife, a bone awl and osteological materials were found. During the exploration 2 burials were found. One of them was the inhumation, and other was the cremation. The inhumation burial was dated to the 2nd millennium B.C.

TURLOJIŠKĖS ARCHEOLOGINIO KOMPLEKSO TYRINĖJIMAI

Algimantas MERKEVIČIUS

2002 m. VU tęsė Turlojiškės archeologinio komplekso (Kalvarijos sen.) tyrinėjimus, pradėtus 1996 m. (žr. *ATL 1996 ir 1997 metais*, V., 1998, p. 26–29; *ATL 1998 ir 1999 metais,* V., 2000, p. 44–46; *ATL 2001 metais,* V., 2002, p. 22–23*)*. Tai buvo šeštasis šio objekto tyrimo sezonas.

Tyrimus finansavo KVAD. Jais buvo siekiama patikslinti žinomų senovės gyvenviečių ir laidojimo objektų teritorijas bei ieškoti naujų objektų. Tyrinėta dviejose didelio Turlojiškės masyvo vietose. Pirmoji tyrimų vieta buvo Š Turlojiškės archeologinio komplekso dalyje. Antroji – P dalyje, ant kalvos, esančios dešinėje Kirsnos upės pakrantėje. Pirmoje tyrimų vietoje ištirtos 3 perkasos, antroje – 1. Pirmos tyrimų vietos 2x20 m dydžio perkasa 1 buvo neaukštoje žole apaugusioje pakilumoje, 20 m į R nuo kanalo. Perkasa orientuota Š–P kryptimi. Tyrimų metu šios perkasos P dalyje, apie 15 cm gylyje, šviesiai pilkos spalvos sapropelio sluoksnyje surastos 3 nedidelės žmogaus kaulo dalys. Šioje perkasoje, durpių sluoksnyje, surasti 3 gyvu-

lių kaulai bei titnago nuoskala. Daugiau radinių šioje perkasoje nepavyko aptikti, nes ši vieta apardyta melioracijos metu kasant kanalą ir durpes.

Perkasa 2 buvo neaukštoje pakilumoje, 70 m į RPR nuo dviejų kanalų susikirtimo ir 9 m į P nuo kanalo, orientuoto R–V kryptimi. Jos dydis – 25x2 m. Perkasa orientuota R–V kryptimi. Šioje perkasoje, durpių sluoksnio apatinėje dalyje ir sapropelio sluoksnio viršutinėje dalyje surasta nauja senovės gyvenvietė bei žmogaus kaukolės dalis. Žmogaus kaukolės dalis surasta durpių sluoksnio apatinėje dalyje, 53 cm gylyje, kv. B–18. Kaukolės aplinkoje jokių radinių ar struktūrų nerasta. Neaišku, kokiu būdu šis radinys pateko į minėtą vietą. Perkasos R ir centrinėje dalyse surastas senovės gyvenvietės kultūrinis sluoksnis, kuriame buvo 2 mediniai, apdegę, nusmailinti neaiškios paskirties pagaliukai. Taip pat surasta 14 žuvų, paukščių ar gyvulių kaulų. Perkasoje aptikta 11 lipdytos lygiu paviršiumi ornamentuotos keramikos dalių su grūstų kriauklių bei nedideliu akmens priemaišų kiekiu molio masėje. Įvairiose perkasos vietose buvo aptikta ir pavienių degėsių. Nemaža dalis perkasoje rastų medžio gabalų taip pat buvo apdegę. Tai rodo, kad gyvenvietė degė. Be to, perkasos R dalyje aptikta nukirstų medžių bei jų dalių, kai kurie iš jų taip pat buvo apdegę. Senovės gyvenvietės kultūrinio sluoksnio storis buvo iki 0,5 m.

Perkasa 3 buvo 10 m į R nuo perkasos 2, neaukštoje, žole apaugusioje pakilumoje. Perkasos dydis – 2x10 m. Ji orientuota R–V kryptimi. Perkasoje, durpių sluoksnyje buvo surasti 6 kelmai. Matyt, plečiant gyvenvietę šalia jos augęs miškas buvo iškirstas. Jokių radinių perkasoje nerasta.

Antra tyrimų vieta buvo nemažoje pakilumoje, apie 850 m į P–PV nuo pirmosios tyrimų vietos, Kirsnos upės dešiniajame krante, pakilumos P dalyje, 5 m į P nuo elektros linijos. Perkasa 1 buvo 20x2 m dydžio, orientuota Š–P kryptimi. Joje surasti 6 radiniai: 2 skeltės dalys, 1 nuoskala ir 3 natūralūs titnago gabaliukai. ŠV perkasos dalyje, prie V sienelės surasta šviesiai pilko smėlingo juodžemio dėmė-juosta. Aplink ją – geltonas smėlis. Ši struktūra atsidengė 29 cm gylyje, po ariamos žemės sluoksniu. Šios „juostos" plotis – nuo 21 iki 35 cm. Į R nuo jos surasti 4 titnaginiai radiniai: skeltės dalis ir 3 natūralūs titnagėliai. Kadangi perkasoje atsidengė tik šios struktūros pradžia, ji buvo užfiksuota ir tiriama nebuvo. Kitą tyrimų sezoną perkasa bus išplėsta ir ši struktūra visiškai ištirta. Matyt, tai kažkokio statinio dalis.

Tyrimų metu dviejose tyrimų vietose, keturiose perkasose ištirtas 150 m^2 dydžio plotas. Pirmojoje vietoje, perkasoje 2, ir antrojoje vietoje, perkasoje 1, surasta po naują senovės gyvenvietę. Jos preliminariai datuojamos II tūkst. pr. Kr.

EXPLORATION OF TURLOJIŠKĖ ARCHAEOLOGICAL COMPLEX

In 2002 the Department of Archaeology of VU continued exploring the Turlojiškė archaeological complex. The area of 150 m^2 was explored where two settlements were found. In these settlements pottery and flint artefacts, osteological material and separate parts of a human skeleton typical to the 2nd millennium B.C. were found.